

Discussienota commissie

Commissie: 13-03-2023

Agendapunt: 6.
Onderwerp: Discussienota huishoudelijk ondersteuning vanaf 2024

Afdeling: Sociaal maatschappelijke verbinding
Opsteller: Ties Buimer
Telefoonnummer: 0578-699494
E-mailadres: t.buimer@heerde.nl

Portefeuille: Dhr. W. van Ommen
Programma: Sociaal Maatschappelijk

De commissie geeft haar advies voor:

Op dit momenten ligt er een aantal vraagstukken voor:

1. Wil de gemeente Heerde een nieuwe aanbesteding AVSLH aan laten sluiten op de landelijke invoering van een passende eigen bijdrage systematiek op 1-1-2025?
2. Wil de gemeente Heerde voor een nieuwe aanbesteding AVSLH op dezelfde wijze (gemiddeld 2 uur per week) inkopen, of nemen we als uitgangspunt de wijze zoals deze bijvoorbeeld in Hardenberg is doorgevoerd (gemiddeld 1,5 uur per week)?
3. Wil de gemeente Heerde de huishoudcoach en de 12 weken bezinningsperiode vanaf 2024 blijven inzetten?
4. Wil de gemeente Heerde nog een pilot starten inzake spierversterkende oefeningen of het inzetten van specifieke hulpmiddelen uit de schoonmaakindustrie om de schoonmaaktijd terug te dringen?
5. Wil de gemeente Heerde de AVSLH via de centrale toegang van STIP gaan inzetten?
6. Wil de gemeente Heerde financiële gevolgen van de inkoopssystematiek AVSLH doorvoeren op de meerjarenbegroting vanaf 2024?

Aanleiding

Sinds de invoering van het abonnementstarief in 2020 binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zien we een aanzuigende werking voor onder andere de voorziening die de ondersteuning hulp in het huishouden biedt (Algemene voorziening schoon en leefbaar huis (AVSLH)). Hierdoor is het aantal klanten sterk gestegen met respectievelijk 14% (2020) en 11% in 2021. De landelijke invoering van het abonnementstarief ging gepaard met de Cao VVT wijzigingen waardoor het uurtarief voor hulp in het huishouden sterk is gestegen. Doordat het aantal klanten alsook de prijs tegelijk zijn gestegen zijn de uitgaven voor hulp in het huishouden toegenomen. Vanuit de overheid is hiervoor slechts een beperkte compensatie gegeven. Hierdoor zijn er overschrijdingen van de begroting ontstaan. Iets wat in alle gemeenten in Nederland is waargenomen.

Doordat de uitgaven sterk zijn toegenomen is er door de gemeenteraad in april 2021 besloten om in de gemeente Heerde een huishoudcoach in te zetten vóór de start van een AVSLH voorziening. De huishoudcoach is onafhankelijk en kijkt samen met de inwoner hoe men het huishouden zo zelfredzaam mogelijk kan blijven doen. Daarnaast is er door de raad besloten om het contract AVSLH in 2022 en 2023 te verlengen, in afwachting van de ontwikkelingen rondom de passende eigen bijdrage systematiek.

De verlenging is ingezet onder de voorwaarde dat er gewerkt wordt met een bewustwordingsperiode van 12 weken. Na aanmelding bij een AVSLH aanbieder heeft de klant een periode van 12 weken om bewust te gaan kijken wat men in het huishouden nog zelfstandig of met hulp van anderen kan doen. Men kan in deze periode gebruik maken van de huishoudcoach.

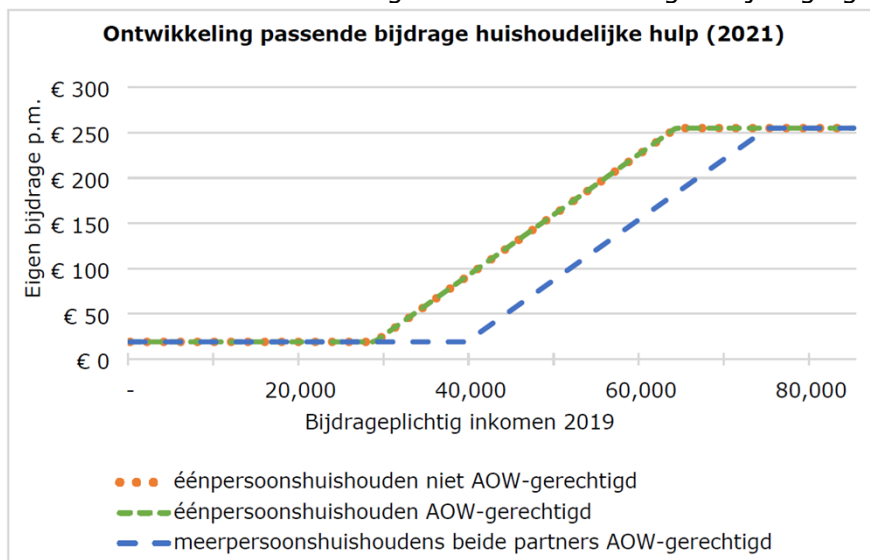
In 2021 (inzetten huishoudcoach) en 2022 (bewustwordingsperiode en huishoudcoach) is de aanzuigende werking afgenomen (zie grafiek 1) en is de stijging van het aantal deelnemende inwoners AVSLH gedaald naar circa 4 %. De vergrijzing zorgt doorgaans voor een stijging van het aantal klanten van 6%. Door de inzet van de huishoudcoach in combinatie met de bezinningsperiode kan de instroom dus verminderd worden.

In deze discussienota, worden vraagstukken besproken die er zijn bij de voortgang van de huishoudelijke hulp vanaf 2024.

Overwegingen

Invoeren passende eigen bijdrage

Inmiddels is bekend dat de [passende eigen bijdrage systematiek](#) ingevoerd gaat worden per 1-1-2025. Bij huishoudens met een inkomen boven 185% van het sociaal minimum zal de eigen bijdrage geleidelijk stijgen naarmate het inkomen hoger wordt. Voor een huishouden met een inkomen van € 1000 boven dat grensbedrag zal de maandelijkse eigen bijdrage circa € 6,70 hoger zijn. Vanaf een inkomen van circa € 66.000 gaat de maximum eigen bijdrage gelden van € 255 per maand.

Voor het toepassen van een passende eigen bijdrage is er een wetswijziging nodig. Er heeft een internetconsultatie plaatsgevonden waarbij er vanuit Heerde (en omringende gemeenten) een aantal aandachtspunten zijn meegegeven. Ook de [VNG heeft gereageerd](#). Momenteel worden alle reactie door VWS verwerkt. Mogelijk kan de invulling van de passende eigen bijdrage hierdoor nog aangepast worden.

Zoals de regeling er nu uit ziet verwachten we geen grote uitstroom van inwoners met een hogere inkomen. Het vinden van een particuliere hulp is door de huidige arbeidsmarktkrapte moeilijk en financieel gezien is de maximaal eigen bijdrage van 255 euro maar iets duurder dan de inhuur van een particulier hulp via bijvoorbeeld de [dienstverlening aan huis regeling](#).

Het rijk heeft aangegeven dat met de invoering van de passende eigen bijdrage systematiek er een korting plaatsvindt op het gemeentefonds van 90 miljoen euro. Men gaat er vanuit dat gemeenten meer eigen bijdrage binnenkrijgen en dat die 90 miljoen dit verschil compenseert.

Arbeidsmarktkrapte

Landelijk en in omringende gemeenten zien we dat er krapte ontstaat in personeel voor huishoudelijke hulp. Door de vergrijzing neemt de druk op voorzieningen toe. Er ontstaan wachtlijsten die snel oplopen.

In Heerde hebben we nog geen wachtlijsten, er is nog voldoende personeel voorhanden, mede aangezien de gemeente Heerde werkt met een resultaatverplichting (een schoon en leefbaar huis). Dat maakt dat er flexibele inzet kan plaatsvinden.

Wel is geconstateerd dat het verkrijgen van een particuliere hulp in Heerde niet meer mogelijk is. De meeste particuliere hulpen kiezen voor een contract bij een aanbieder aangezien dit meer zekerheid biedt.

Met een toenemende vraag en een onvoldoende toename in aanbod aan huishoudelijke hulpen, zal ook Heerde binnen aanzienbare tijd te maken krijgen met een personeelstekort voor huishoudelijke hulp.

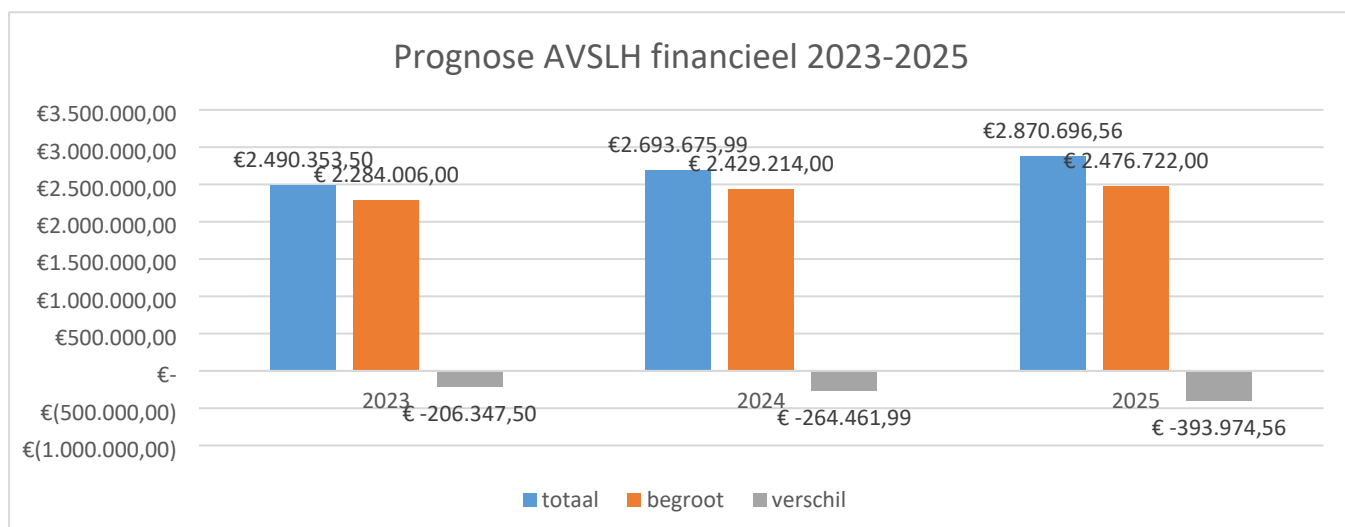
Alternatieve invulling huishoudelijke hulp:

1. Er zijn gemeenten (Leusden, Krimpen aan de IJssel, Goes) die gekozen hebben om een inkomensafhankelijke toets voor de toegang tot een huishoudelijk hulp voorziening toe te passen. Juridisch is dit discutabel en met de komst van de passende eigen bijdrage die de inkomensafhankelijkheid weer terugbrengt in de Wmo, zien we dat gemeenten terughoudend zijn met het invoeren van een inkomensstoets. Wel zijn enkele gemeenten aan het kijken in hoeverre ze gebruik kunnen maken van een inkomensstoets binnen de wachtlijstproblematiek.
2. De gemeente Hardenberg is gaan werken met een centrale toegang die via een lichte toegangstoets ophaalt of er huishoudelijke ondersteuning noodzakelijk is. Inwoners krijgen dan de keuze of ze gebruik willen maken van een algemene voorziening van gemiddeld 1,5 uur per week, als een gedeeltelijke bijdrage in het resultaat "Een schoon en leefbaar huis" of dat men een maatwerkvoorziening wilt ontvangen tussen de 2 tot 3 uur per week ([HHM-protocol](#)) waar het resultaat een schoon en leefbaar huis moet worden behaald. In het laatste geval zal er een keukentafelgesprek plaatsvinden waarin wordt beoordeeld of en op hoeveel uur per week men recht heeft.
3. De gemeente Amsterdam is bezig gegaan met een pilot rondom het inzetten van [spierversterkende oefeningen](#) voor een specifieke doelgroep binnen de klanten van huishoudelijke hulp. Hieruit bleek dat een deel van deze inwoners weer in staat bleek te zijn het huishouden zelfstandig uit te voeren.
4. In o.a. Apeldoorn is men in gesprek met huishoudelijk hulp aanbieders om te kijken of d.m.v. het inzetten van specifieke hulpmiddelen uit de schoonmaakindustrie, zoals bijvoorbeeld een robotstofzuiger, de schoonmaaktijd teruggedrongen kan worden. Dit kan echter alleen in afstemming met de betreffende inwoner die huishoudelijke hulp ontvangt.
5. Er zijn gemeenten die huishoudelijke hulp alleen via maatwerk inkopen. Veelal zijn deze duurder uit. De gemiddelde uurinzet ligt tussen de 2,3 en 2,7 uur per week. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten hoger, mede gezien de inzet van de gespreksvoerders die alle aanmeldingen beoordelen.

Financiële situatie

Er is een prognose gemaakt van de financiële situatie van huishoudelijke hulp in Heerde voor de jaren 2023 tot en met 2025. Uitgangspunten die genomen zijn in deze prognose zijn:

- Uitgaan van de huidige inkoop/contract waarbij inwoners gemiddeld 2 uur per week huishoudelijke ondersteuning krijgen en er de mogelijkheid is om mantelzorgondersteuning in te zetten.
- Uitgaan van een stijging in aantal klanten van 4% (vergrijzing 6% echter 2% instroombeperking door de HH coach en bezinningsperiode)
- Indexering van 7,11% in 2023, en indexering van 4% in 2024 en 2025.
- De inkomsten eigen bijdrage nemen in 2025 toe.
- De kosten van de inzet van de Huishoudelijke hulp coach van 46.000 euro per jaar is meegenomen.

Jaar	kosten	teruggave abonnementstarief	kosten HH coach	totaal	begroot	verschil
2023	€ 2.537.219,91	€ 92.866,41	€ 46.000,00	€ 2.490.353,50	€ 2.284.006,00	€ -206.347,50
2024	€ 2.744.257,05	€ 96.581,07	€ 46.000,00	€ 2.693.675,99	€ 2.429.214,00	€ -264.461,99
2025	€ 2.968.188,43	€ 143.491,87	€ 46.000,00	€ 2.870.696,56	€ 2.476.722,00	€ -393.974,56

Zoals nu de financiële prognose laat zien hebben we een tekort van € 206.000,- op de begroting van 2023, een tekort van €264.000,- op de begroting van 2024. Voornamelijk veroorzaakt door de hogere indexering van 7,11% in 2023.

Vanaf 2025 neemt het tekort ten opzichte van de begroting toe naar €394.000,-, dit ondanks het invoeren van de passende eigen bijdrage. Dit heeft ook te maken met het feit dat in 2025 de begroting niet is aangepast in afwachting van de keuzes die gemaakt worden in de voortgang van de AVSLH vanaf 2024.

Landelijke compensatie

- In het Coalitieakkoord is opgenomen dat het kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de Wmo. De komende periode wordt deze maatregel met cliënten, gemeenten en het Centraal Administratie Kantoor (CAK) uitgewerkt. De maatregel vraagt een wetswijziging en vergt een aanzienlijke implementatietijd waardoor de beoogde datum van inwerkingtreding op 1 januari 2025 is gesteld. De aanpassing dient vanaf 2025 te leiden tot een taakstellende besparing van €95 miljoen. De algemene uitkering wordt vanaf 2025 met dit bedrag verlaagd.

- In het Integraal Zorgakkoord is afgesproken dat gemeenten per 2025 € 110 miljoen per jaar extra krijgen voor Wmo-voorzieningen. Waar de nieuwe passende eigen bijdrage dus zorgt voor een minder groot beroep op de huishoudelijke hulp, zorgt deze afspraak in het Integraal Zorgakkoord ervoor dat er per 2025 structureel meer geld beschikbaar komt.
- De twee bedragen (95 miljoen gekort en 110 miljoen erbij) tegen elkaar afgezet zullen de gemeenten landelijk kunnen rekenen met zo'n 15 miljoen euro ter compensatie. Wat voor Heerde een compensatie geeft van circa €20.000 euro.
- De gemeente kan via het accres extra gelden krijgen die deels de extra kosten voor indexeringen gemeente breed financieel ondersteunen. Het is niet bekend in hoeverre dit financiële dekking geeft voor de kosten voor huishoudelijke ondersteuning.

Toelichting bij de vraagstukken

Hieronder staan de vragen en toelichting daarbij. In deze toelichting is ook weergegeven wat de voorkeur is van het college, gebaseerd op 'beheersbaarheid van de kosten'.

1. Wil de gemeente Heerde een nieuwe aanbesteding AVSLH aan laten sluiten op de landelijke invoering van een passende eigen bijdrage systematiek op 1-1-2025?.
2. Wil de gemeente Heerde voor een nieuwe aanbesteding AVSLH op dezelfde wijze (gemiddeld 2 uur per week) inkopen, of nemen we als uitgangspunt de wijze zoals deze bijvoorbeeld in Hardenberg is doorgevoerd (gemiddeld 1,5 uur per week)?
3. Wil de gemeente Heerde de huishoudcoach en de 12 weken bezinningsperiode vanaf 2024 blijven inzetten?
4. Wil de gemeente Heerde een pilot starten voor het inzetten van spierversterkende oefeningen of het inzetten van specifieke hulpmiddelen uit de schoonmaakindustrie om de schoonmaaktijd terug te dringen?
5. Wil de gemeente Heerde de AVSLH via de centrale toegang van STIP gaan inzetten?
6. Wil de gemeente Heerde financiële gevolgen van de inkoopsystematiek AVSLH doorvoeren op de meerjarenbegroting vanaf 2024?

Ad 1.

Het huidige contract AVSLH is verlengd voor 2022 en 2023, en heeft nog een optie om te verlengen voor de periode van 1 jaar (2024). Voor de periode 2025 en verder moet er opnieuw een aanbesteding plaatsvinden.

Een overweging om te verlengen in 2024 en pas voor 2025 een nieuw contract te starten is de invoering van de passende eigen bijdrage vanaf 1-1-2025. Een nieuwe aanbesteding kan dan beter aangepast worden op die invoering.

Er kan gekozen worden om het contract van de AVSLH voor 2024 niet te verlengen. In dat geval zal er dit jaar een nieuwe inkoop moeten plaatsvinden. Het tijdsbestek voor het uitvoeren van een nieuwe aanbesteding is kort. Een aanbesteding voor huishoudelijke hulp neemt gemiddeld 12 maanden in beslag, dit mede omdat er ook tijd gereserveerd moet worden voor de implementatie (inwoners meenemen in communicatie, eventuele wisseling van aanbieder, klanten en huishoudelijke hulpen e.d.).

Voorkeur college ad 1:

De voorkeur van het college is om de nieuwe aanbesteding van AVSLH te laten aansluiten bij de invoering van een passende eigen bijdrage systematiek. Op deze wijze kan bij de inkoop optimaal worden aangesloten bij de eigen bijdrage systematiek waardoor de inkoop efficiënter ingezet kan worden.

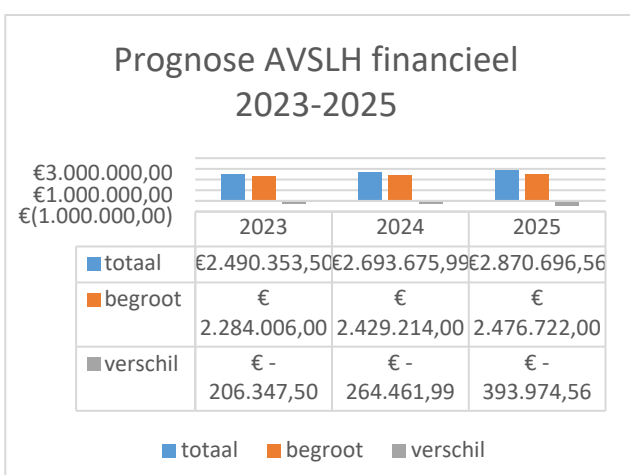
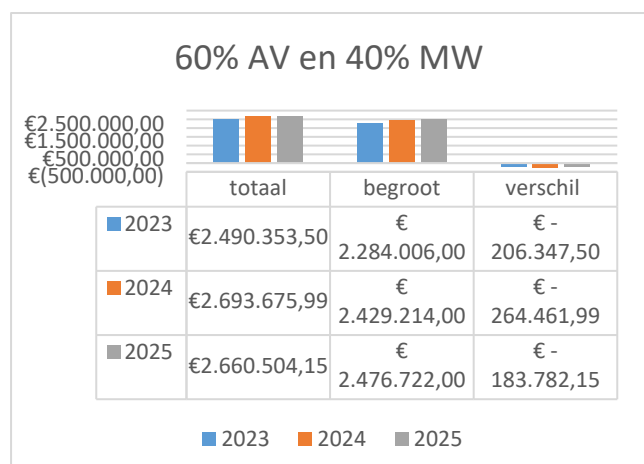
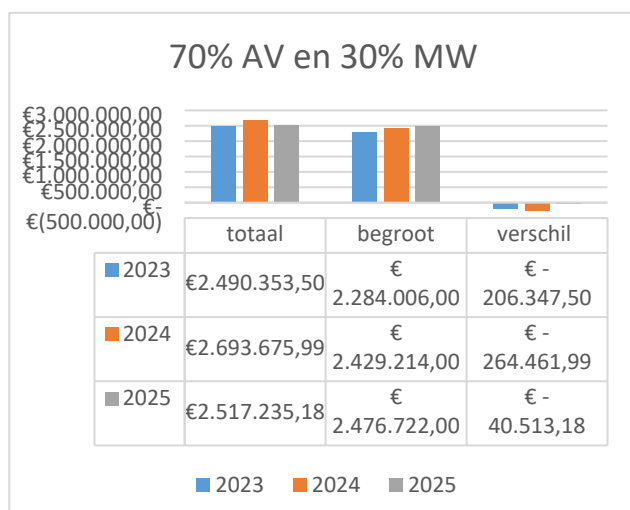
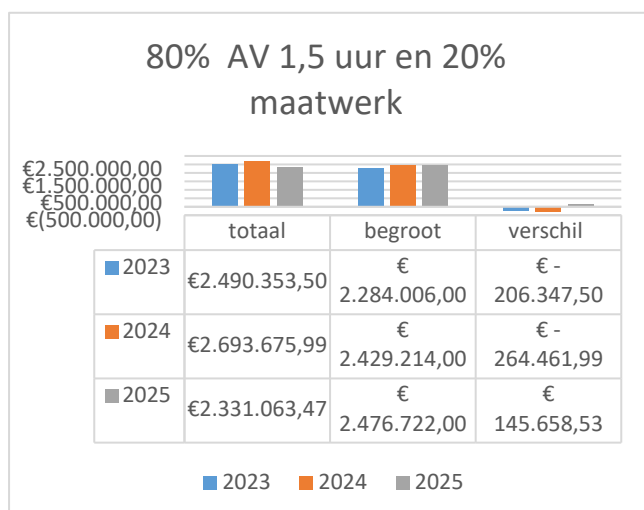
Ad 2.

We verwachten dat de uitgaven voor hulp in het huishouden zullen toenemen. De vergrijzing zorgt doorgaans voor een stijging van het aantal klanten van 6%. Door de inzet van de huishoudcoach kan de stijging geremd worden naar 4%.

Een nieuwe inkoop op de wijze zoals de gemeente Hardenberg dat heeft gedaan (algemene voorziening 1,5 uur en daarnaast een maatwerkvoorziening (HHM normering)) zorgt ervoor dat de gemeente minder financiële middelen hoeft in te zetten. Aangezien de klant kan kiezen is dit juridisch verantwoord. Het is alleen niet te voorspellen welk percentage van de Heerdense inwoners zullen kiezen voor een algemene voorziening van 1,5 uur. Hieronder is als voorbeeld weergegeven hoe dit er financieel uit ziet in verschillende scenario's.

Uitgangspunten die genomen zijn in deze prognose zijn:

- Uitgaan van de huidige inkoop/contract waarbij 80% van de deelnemende inwoners gemiddeld 1,5 uur per week huishoudelijke ondersteuning krijgen (Algemene Voorziening) en 20% van de deelnemende inwoners een maatwerkvoorziening krijgen van 2,5 uur per week .
- Uitgaan van een stijging in aantal klanten van 4% (vergrijzing 6% echter 2% instroombeperking door de HH coach en bezinningsperiode)
- Indexering van 7,11% in 2023 en indexering van 4% in 2024 en 2025.
- De inkomsten eigen bijdrage nemen in 2025 toe.
- De kosten van de inzet van de Huishoudelijke hulp coach van 46.000 euro per jaar is meegenomen.
- De extra kosten voor het inzetten van gespreksvoerders bij maatwerkgesprekken zijn meegenomen
- De extra kosten voor werkzaamheden in de centrale toegang zijn meegenomen.

In de grafieken is uiteengezet hoe de financiële situatie in Heerde eruit ziet bij drie verschillende scenario's bij het invoeren van de werkwijze zoals deze in Hardenberg wordt gehanteerd. Naast de scenario's is ook de prognose weergegeven zoals deze op bladzijde 4 onder de financiële situatie uiteen is gezet.

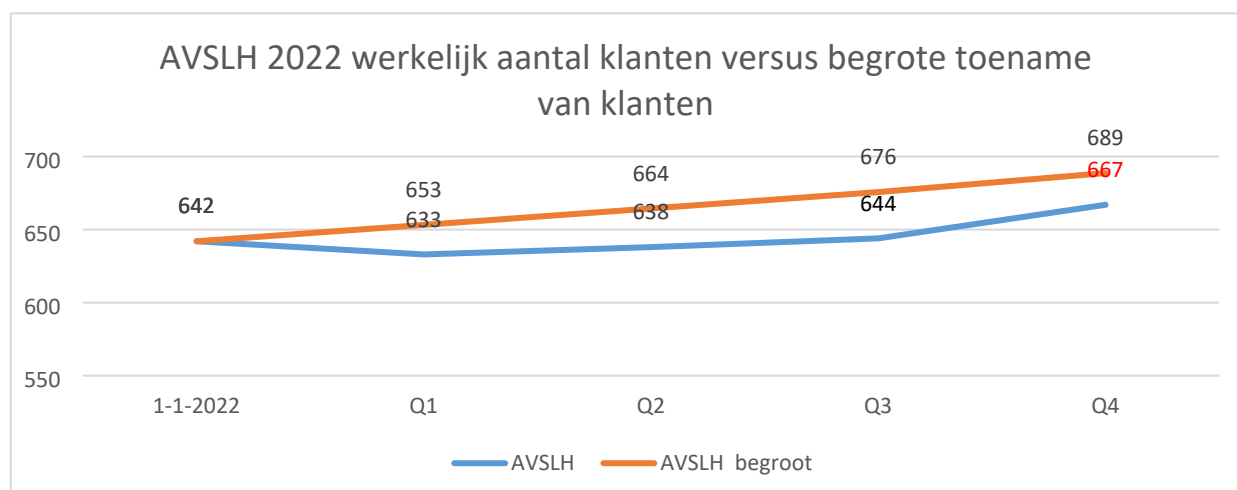
De gemeente Hardenberg begon het eerste jaar met een verhouding van 60% Algemene voorziening en 40% maatwerk, maar na een jaar was die verhouding 80% AV en 20% MW.

Voorkeur college ad 2:

Het college heeft de voorkeur om de inkoop vorm te geven volgens de werkwijze van Hardenberg. Hierdoor sluiten we financieel beter aan bij de begroting. Het college vindt dat inwoners met de werkwijze in Hardenberg voldoende de mogelijkheid hebben om het resultaat een schoon en leefbaar huis, zo zelfredzaam mogelijk, te bereiken.

Ad 3.

De huishoudcoach verdient zichzelf terug. In 2021 kon de huishoudcoach circa 30% van de klanten dusdanig helpen in hun zelfredzaamheid dat men geen gebruik maakte van de AVSLH. In 2022 is dat percentage wat omlaag gegaan naar circa 20%, Dit heeft er voornamelijk mee te maken dat bijna alle klanten via de huishoudcoach naar de AVSLH toe gaan. Een deel van die klanten heeft een overduidelijke noodzaak voor de inzet van de AVSLH. De huishoudcoach zorgt er wel voor dat men alsnog zoveel mogelijk zelf blijft doen en dus minder ondersteuning nodig heeft.

De bezinningsperiode helpt om inwoners te laten nadenken en in contact te komen met de huishoudcoach. Toch wordt de periode voor sommige inwoners als lang ervaren, zeker daar waar de inzet gegrond is. Er is een regeling waardoor de 12 weken termijn niet altijd gehanteerd wordt. Dit gaat om situaties waar er sprake is van (dreigende) onhygiënische huishoudens als er geen tijdige huishoudelijke ondersteuning wordt ingezet.

Mocht er geen bezinningsperiode meer worden gehanteerd is de kans groot dat men minder gebruik gaat maken van de huishoudcoach.

Voorkeur college ad 3:

Het heeft de voorkeur van het college om door te gaan met het inzetten van de huishoudcoach in combinatie met het hanteren van een bezinningsperiode. De inzet van de huishoudcoach in combinatie met de 12 weken bezinningsperiode heeft zijn bedrage bewezen in zowel het bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners alsook in het financiële effect die dit met zich meebrengt.

Ad 4. Er zijn verschillende preventieve en innovatieve pilots die in het land uitgevoerd worden. Als gemeente kun je ervoor kiezen een pilot te starten om het aantal zorguren of de noodzaak voor huishoudelijke hulp te voorkomen. Voor het starten van een pilot, naast de inzet van een huishoudcoach, is extra budget noodzakelijk.

Voorkeur college ad 4:

Het college is voorstander van het invoeren van pilots, zolang deze ook daadwerkelijk zorgen voor een beter beheersbaarheid van de kosten voor huishoudelijke ondersteuning. Het college staat open voor bewezen effectieve alternatieve mogelijkheden om de inzet van huishoudelijke ondersteuning te beperken. Het uitgangspunt bij een pilot is dat de investering niet groter mag zijn dan de te verwachten opbrengsten.

Ad 5. Om een laagdrempelige toegang te hebben is ervoor gekozen dat inwoners rechtstreeks contact op kunnen nemen met de aanbieders van de AVSLH. Als men is gestart met de AVSLH dan vindt er binnen 6 weken na aanvang een evaluatie plaats waarbij er gekeken wordt of de inwoner tevreden is met het bereikte resultaat en er gekeken wordt of de inzet rechtmatig is.

Sinds het invoeren van de bezinningsperiode en de huishoudcoach zien we dat veel inwoners na contact met de aanbieder eerst contact opnemen met zorgvraagheerde.nl (STIP) en van daaruit worden gekoppeld aan de huishoudcoach. Door met de aanbieders af te spreken dat inwoners zich eerst bij de centrale toegang (zorgvraagheerde STIP) melden, creëren we minder contactmomenten voor de inwoners. Wel nemen hierdoor de werkzaamheden voor de medewerkers van zorgvraagheerde toe wat extra kosten in de uitvoering met zich meebrengt. Te denken valt aan extra kosten van circa 10.000 euro.

De centrale toegang zal dan een eerste uitvraag doen en afhankelijk van de situatie en de vraag van de inwoner de huishoudcoach en/of de gespreksvoerder Wmo inschakelen. Tegelijkertijd zal op verzoek van de inwoner een aanmelding plaatsvinden bij de algemene voorziening zodat de bezinningsperiode ingaat.

Voorkeur college ad 5:

Ondanks dat de uitvoeringskosten toenemen is het college voorstander om de AVSLH in te gaan zetten via de centrale toegang van STIP. Het college zet in deze het inwonersbelang boven de financiële kosten. Het is klantvriendelijker voor de inwoner om via één centraal punt zijn vraag voor ondersteuning kenbaar te maken. Vanuit de centrale toegang van STIP kan doorgeleiding naar bijvoorbeeld een huishoudcoach, een algemene voorziening of een maatwerkvoorziening gemakkelijker plaatsvinden.

Ad 6.

We zien dat omliggende gemeenten ervoor gekozen hebben om de meerjarenbegroting aan te passen op de huidige realistische uitgaven. Zij hebben die meerjarenbegroting omhoog bijgesteld. Hierdoor creëer je financiële capaciteit om deze huishoudelijke hulp voorziening goed uit te voeren. De begroting is dan minder leidend in de keuzes die gemaakt worden. Het opnemen van een groter realistisch budget in de meerjarenbegroting komt ook voort uit het feit dat bij deze gemeenten de ondergrens van 2 uur per week (HHM) bereikt is en dat men gehouden is aan het inzetten van reële tarieven. De gemeenten zien geen mogelijkheden meer om deze voorziening veel goedkoper aan te bieden.

Bij deze gemeenten speelt vaak ook andere problematiek, namelijk de arbeidsmarktkrapte. De discussie gaat dan niet meer over de hoeveelheid geld die je uitgeeft maar over het realiseren van voldoende aanbod zonder lange wachtlijsten.

De gemeente Heerde hanteert in de AVSLH ook die ondergrens van 2 uur per week (HHM) en een meerjarige raming op basis van 2 uur per week zou realistisch zijn.

Voorkeur college ad 6:

Het college gaat uit van realistisch ramen. Dat houdt in dat de werkelijk verwachte kosten worden opgenomen. Dat betekent dat de financiële gevolgen van de inkoopssystematiek AVSLH ook doorgevoerd worden op de meerjarenbegroting.

Vervolg

De antwoorden op de vraagstukken zullen verwerkt worden in een raadsvoorstel dat 5 juni 2023 aan de gemeenteraad voorgelegd wordt ter besluitvorming.

Bijlagen:

geen